

KÜÇÜK YAŞTA (ADOLESAN) GEBELİKLER

Op. Dr. Mehmet Fatih KARSLI

Dr. Sami Ulus Kadın Doğum ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Adölesan terimi çocukluktan erişkinliğe geçişi tanımlamakta ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) adölesanlığın 10-19 yaşlar arasında olduğunu bildirmektedir.

Adölesanlar Dünya nüfusunun % 30'unu oluşturmakta ve % 90'ı gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır. Hem gelişmiş hem gelişmekte olan tüm dünya ülkelerinde adölesan gebelikler çok önemli bir sağlık sorunu yaratmaktadır.

Adolesanlarda hem gebelik öncesinde ve gebelik sırasında bakım eksikliği hem de doğum ve ebeveynlik için iyi hazırlık yapılmamasından dolayı, doğum ve doğum sonrası komplikasyon oranı daha yüksektir.

Ayrıca adolesanlarda pelvis (kalçanın kemik gelişimi) devam ettiğinden, yetişkin ölçülerine tamamen ulaşmamıştır. Bu yüzden zor doğum meydana gelebilir. Zor doğuma bağlı olarak fistül, idrar ve gaita (dışkı) kaçırmaya ve bunların bir sonucu olarak da sosyal izolasyon görülmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde genç annelerde yetersiz beslenmeye bağlı anemi (kansızlık), düşük, erken doğum, gebeliğe bağlı ortaya çıkan hipertansiyon ve sezaryen oranı daha yüksektir.

15 yaşın altındaki kadınlardan doğan bebeklerdeki ölüm oranı 20 yaşın altındakilere oranla daha fazladır. Bu grupta anne karnındaki bebeklerde gelişme geriliği ve erken doğum sık görülmektedir. Düşük doğum ağırlığı olan bu bebeklerde daha fazla nörolojik hastalıklar görülebilir. Bu durum ileriki yaşamlarında zekâ geriliği, serebral palsi, epilepsi (sara) gibi sinirsel bozukluklara neden olabilir.

Sonuç olarak adolesan yaşta cinsel ilişkide bulunmak veya evlenmek, adolesan gebeliği de beraberinde getirmekte anne ve çocuk sağlığı tehlikeye girmektedir. Bu nedenle adolesan dönemde gebeliklerin bir süre ertelenmesi çok önemlidir. Adolesanlar cinsel yolla bulaşan hastalıklar, gebelikten korunma yöntemleri ve beslenme gibi konularda danışmanlık almalıdır.

Erken yaşta hamileliklerde anne ile ilgili riskler:

- Erken yaşta hamilelikler anne ölümlerinin yaklaşık %13 kadarından sorumludur.

- Doğum kanalının immatüritesi (tam gelişmemesi) nedeniyle zor doğum gelişme riski fazladır. - Zor doğuma bağlı olarak uterus rüptürü (rahim yırtılması), rektovajinal fisstül, anne ve bebek ölümü gibi riskler artar.
- Yüksek tansiyon (preeklampsi, gebelik zehirlenmesi) erken yaşta gebeliklerde daha sıktır.
- Anemi (kansızlık)
- Erken doğum
- Doğum sırasında aşırı kanama
- Perine laserasyonları (yarıklar)
- Doğum sonrası depresyon
- Doğum sonrası enfeksiyonlar
- Bu hamileliklerden bazıları güvenli olmayan ortamlarda düşük ve kürtaj gibi durumlara maruz kaldığı için bununla ilgili ayrıca problemler meydana gelebilir.

Bunların dışında erken yaşta hamileliklere bağlı annenin okulunu bırakması, sosyal ortamında sorunlar yaşaması gibi birçok sosyal ve ekonomik boyutta problemler meydana gelebilir.

Erken yaşta hamileliklerde bebek hangi risklere maruz kalır?

- Erken yaşta hamileliklerde doğumdan sonra bebek ölüm oranı (neonatal mortalite) normalden çok daha fazladır. Annenin yaşı ne kadar küçükse bebek ölüm oranı da o kadar fazla olur. 10-15 yaş arası hamileliklerde bebek ölüm oranı %55 civarında, 16-17 yaş hamileliklerde %19, 18-19 yaşlarındaki hamileliklerde %6 civarındadır.
- Küçük yaşta hamileliklerden meydana gelen çocukların kognitif (bilişsel, anlama) becerileri daha düşük olur.
- Okul başarıları daha düşüktür.
- Bu çocuklarda suça eğilim oranı daha fazladır.
- Bu çocuklarında ileride erken yaşta hamile kalma riskleri fazladır.
- Erken doğum ve düşük doğum ağırlığı riski daha fazladır.